

Zdeněk Kalista - historik nebo literát? Sylabus předmětu

Středa 10,50-12,20 hod. místnost 205

Jak divně se duchové shledávají – jako slepci, vedeni čímsi vyšším.
Z. Kalista

Kurs se soustřeďuje na badatelské dílo, kulturní aktivity a s nimi související životní osud předního českého historika 20. století (*1900 - +1982), který se záhy stal předním odborníkem na epochu barokní kultury a který se vyslovoval i ke zcela aktuálním otázkám stavu a kulturnímu působení historické vědy a jejím kulturně-politickým souvislostem. Tím překračoval svá ústřední barokistická badatelská témata a vyslovoval se k obecným, základním otázkám českých dějin. Jeho vědecké i kulturně-politické aktivity nebyly a dodnes nejsou hodnoceny jednoznačně, jsou však právě proto v mnohém charakteristickým příkladem osudů české historické vědy a jejích osobností „generace 1900“. Ti prožívali dobu plnou politických, sociálních a kulturních proměn 20. století, a také výrazných proměn v podobě a statusu historické vědy; vše se tak či onak, ale bezprostředně, odráželo v jejich profesionální kariéře i osobních osudech.

Proto je kurikulum kursu koncipováno jako chronologicko-strukturní průvodce Kalistovým životem a dílem, vycházejícím z jeho vědecké činnosti a kulturních aktivit a vřazující je do dobových i současných kontextů:

1. Úvod – doba, dějiny, osobnost
2. Jak se rodí historik
3. Mezi literaturou a historiografií
4. 20. léta - Historická věda na předělu
5. 30. léta - Zrození barokisty
6. 40. léta – Historie jako obrana národa a svobody bádání
7. 50. léta - Historik určený k likvidaci
8. 60. léta – Historikův návrat
9. 70. léta – Ohlédnutí za vlastním životem a dílem
10. Hodnocení díla Z. Kalisty historickou vědou

Informační zdroje

a/ Prameny

Uvedená Kalistova díla budou užívána jako zdroj informací a interpretací podle jednotlivých témat přednášek. Nejsou tedy ve své celku seznamem povinné četby; je na studentovi/studentce, aby si s nimi blíže seznámil podle svého zájmu. Neobsahují také všechny knižně vydané Kalistovy práce.

Zdeněk Kalista: Mládí Humprechta Jana Černína z Chudenic. Zrození barokního kavalíra.
I-II. Praha 1932.

- Zdeněk Kalista: Kamarád Wolker. Praha 1933.
- Zdeněk Kalista: Čechové kteří tvořili dějiny světa. Praha 1939, Praha 1999².
- Zdeněk Kalista: České baroko. Praha 1941.
- Zdeněk Kalista: Stručné dějiny československé. Praha 1946, Praha 1992².
- Zdeněk Kalista: Cesty ve znamení kříže. Praha 1941, Praha 1947².
- Zdeněk Kalista: Co nám lhali o našich dějinách. Třebechovice pod Orebem 1947.
- Zdeněk Kalista: Město mezi horami. Liberec 1969.
- Zdeněk Kalista: Blahoslavená Zdislava z Lemberka. Listy z dějin české gotiky. Řím 1969, Praha 1991².
- Zdeněk Kalista: Česká barokní gotika a její žďárské ohnisko. Brno 1970.
- Zdeněk Kalista: Karel IV. – jeho duchovní tvář. Praha 1971.
- Zdeněk Kalista: Tvář baroka: poznámky, které zabloudily na okraj života, skicář problémů a odpovědí. Mnichov 1982, Londýn 1983, Londýn 1983 a 1989, Praha 1992 a 2005 a 2014.
- Zdeněk Kalista: Josef Pekař. Praha 1941 (neúplné), Praha 1994.
- Zdeněk Kalista: Cestami života I – II. Brno 1996 a 1997.
- Zdeněk Kalista: Tváře ve stínu. České Budějovice 1969 (neúplné), Praha 2016.
- Zdeněk Kalista: Česká barokní pout'. Žďár nad Sázavou 2001.
- Zdeněk Kalista: Cestami historikova myšlení. Praha 2002.
- Zdeněk Kalista: Divadelní hry z vězení. PNP Praha 2019.

b/ Literatura

Další, rozvíjející, literatura bude uvedena během jednotlivých přednášek.

- Zdeněk Kalista a kulturní historie. Z Českého ráje a Podkrkonoší, Supplementum 6, Semily 2000.
- Mikuláš Čtvrtník: Geschichte der Geschichtswissenschaft. Der tschechische Historiker Zdeněk Kalista und die Tradition der deutschen Geistesgeschichte. Hamburg 2010.
- Renata Ferklová: Vězeňská dramata Zdeňka Kalisty. In Zdeněk Kalista: Divadelní hry z vězení. PNP Praha 2019, s. 9-220.
- Josef Hanzal: Cesty české historiografie 1945-1989. Praha 1999.
- Chudobův člověk nad dějinami. Sb. z konference pořádávané Knihovnou kardinála Berana 17. 10. 2022. Hlinná 2023.
- Georg G. Iggers –Edward Q. Wang: A Global History of Modern Historiography. Pearson Education Limited 2008; Wang něm. překlad Geschichtskulturen. Weltgeschichte der Historiographie von 1750 bis heute. Göttingen 2013.
- Literatura určená k likvidaci. Sb. příspěvků z konference pořádané v Brně 26.-27. listopadu 2002 k padesátému výročí politických procesů se spisovateli. Praha 2004.
- Josef Tomeš: Historiografie v čase zkoušky. Praha 1985